

Anarkister och socialdemokrater

Errico Malatesta

1920

Anarkister och socialdemokrater — alla äro fiender till det borgerliga samhället. Bådadera vilja avskaffa kapitalismen, människans utsugning genom människan. Vi vilja, att de naturliga rikedomarna och det mänskliga arbetet skola tjena till tillfredställandet av allas behov, och icke längre tjena till att giva profit åt dem, som tillroffat sig produktionsmedlen. Socialister eller anarkister så vilja vi, att människorna sluta upp med att leva av andras lidande, att vara ulvar som älta upp varandra ömsesidigt, och vi vilja att samlivet mellan människorna inriktas på att tillförsäkra alla det största möjliga välstånd, den största möjliga materiella, moraliska och intellektuella förkovran.

Vi, anarkister och socialdemokrater, vilja således egentligen en och samma sak, och även då det ser ut, som vi voro fiender och motståndare, äro vi dock naturliga bröder.

Men, säger Zibordi, vi skilja oss med avseende på *medlen för nedrivandet* och *sättet för återuppbyggandet*.

Alldeles riktigt, men man får icke lov att avsiktligt uttala sig tvetydigt om de medel, vi rekommendera, och den metod vi tänka tillämpa vid den sociala omdaning för att nå fram till förverkligandet av våra ideal.

Vi anarkister äro alla, eller nästan alla, övertygade om, att borgarsamhället, som vilar på våldet, endast kan störtas genom att proletärerna bruka våld, och i konsekvens därmed lägga vi an på ett materiellt och moraliskt förberedande av en rörelse, som kan leda till en segerrik resning.

Det är oriktigt, när man söker göra troligt, att vi vid varje tillfälle söka framkalla sträjker, sammandrabbningar och våldsamma konflikter. *Vi vilja segra*, och därför ha vi inget intresse av att bit för bit förbruka våra och proletariatets krafter. Trots alla lögnen från den präss som står i polisens sold, så veta alla, att den senaste tidens blodiga episoder icke varit egentliga konflikter, men att de varit av offentliga myndigheterna arrangerade anfall, ofta överlagda mord, utan provokationer från arbetarna.

Vår strävan är att ingiva hopp och tillit till en allmän avgörande resning, undvika isolerade strider, som föröda krafterna, och framskapa en egen, metodisk förberedelse, som kan tillföra oss segern.

Men detta innebär icke, att vi vilja hålla tillbaka, när det uppstår rörelser framkallade av **folklig** vrede. Historien är full av faktorer, som äro mäktigare än vi, och vi kunna icke fordra, att den välvilligt skall invänta vårt godkännande. Allt medan vi fortsätta våra förberedelser, ämna vi handla var gång tillfälle bjuder sig och av varje spontan rörelse draga ett maximum av möjliga resultat till fördel för en befriande resning. Och då vi likaledes äro övertygade om, att varken parlamentet eller andra statliga organ kunna bli organ för frigörelsen, och att alla reformer under den borgerliga regimen tenderar att konservera och stärka denna regim, så äro vi avgjorda motståndare mot deltagandet i valstrider och varje samarbete med den härskande klassen. Vi vilja tränga till botten i den avgrund som skiljer proletariatet och kapitalistklassen, och göra klasskampen allt mera tillspetsad.

Och i detta avseende stå vi i klar opposition mot den reformistiska socialismen, men kunna vara fullkomligt överens med de maximalistiska socialisterna. Och i själva verket blir det en period under vilken en vänskaplig samverkan mellan oss och de så kallade maximalisterna synes given. Och om förhållandet mellan oss och dem synes tillspetsad, så är det därför, att vi mer och mer förlora vår tro på deras ärliga revolutionära vilja. Oaktat deras absurda taktik, att vilja låta välja in sig i parlamentet, samtidigt som de förklara, att de ingenting ha där att göra, så ha vi likväl trott på deras goda avsikter, förkunnade i *Avanti* och på valmötena. Men till slut... har det kommit, som kommit, och vi ha förbluffade frågat oss själva, om alla den revolutionära glöden varit orsakad av en förbigående spänning eller blott varit en simpel valmanöver.

Under alla omständigheter - om de socialdemokratiska ledarna vilja handla, så veta de, att vi icke skola hålla oss tillbaka. Under väntan härpå vända vi oss direkt till de unga och de socialistiska massorna, som verklig vilja revolutionen.

Låt oss gå över till frågan, om vad vi tänka göra efter en segerrik resning.

Detta är den väsentliga frågan, ty det är vår *metod att återuppbygga* som i egentlig mening konstituerar *anarkismen*, och som skiljer oss från socialdemokraterna. Insurrektionen, medlet till att riva ned, är det tillfälliga,

och strängt taget kan man vara anarkist även om man är mot våldet, liksom man kan vara socialdemokrat och vilja en revolutionär resning.

Man säger, att anarkisterna äro fiender till staten, vilket är riktigt. Men vad är staten? *Staten* är ett ord som kan tolkas på hundrade sätt, och vi föredraga att bruka begrepp, som utesluta varje missförståelse.

Om än saken kan synas underlig för dem, som icke trängt tillräckligt djupt in i den anarkistiska åskådningen, så är det dock så, att socialdemokraterna äro anhängare av våldet medan vi däremot äro motståndare till allt våld, med undantag då det påtvingas oss som försvar mot andras våld. I dag äro vi för våldet, det nödvändiga medlet för bekämpandet av bourgeoisiens våld. Och i morgon skola vi också vara för våldet, om man med våld vill påtvinga oss en form av samfundsliv, som icke passar oss. Men vårt ideal, anarkismen, är ett samhälle grundat på individernas av fri vilja ingångna fria överenskommelser. Vi äro mot *auktoriteten* (den med materiell makt utrustade myndigheten, öv. anm.), därför att auktoriteten praktiskt taget är det lilla fåtalets våld mot det stora flertalet. Men vi äro även mot auktoriteten, även om den blott sammanfaller med den demokratiska utopien, blott är majoritetens våld mot minoriteten.

Socialdemokraterna äro anhängare av diktatur eller parlamentarism.

Diktaturen, även om den kallar sig proletariats diktatur, är ett partis absoluta regering, eller snarare en regering av cheferna för ett parti, som påtvingar alla andra sitt speciella program. Den utger sig alltid för en provisorisk makt, men som alla myndigheter tenderar den att befästa sig och utbreda sitt välde, och slutar med att antingen framkalla en revolt eller att återinföra en regim av förtryck.

Vi anarkister kunna icke vara annat än motståndare till vilken diktatur det vara månne. Socialdemokraterna, som preparera sinnena till underkastelse under diktaturen, borde åtminstone försäkra sig om, att makten tillföll de diktatorer, som de önska, ty då folket är berett att lyda, är det alltid fara för att det underkastar sig de *mest habila*, det vill säga de sämsta.

Återstår parlamentarismen, demokratien.

Vi kunna icke här, i en kort artikel, återupprepa vår kritik mot parlamentarismen och visa, hur den aldrig kan bli uttrycket för väljarnas vilja, förhoppningar och behov, eller hur den nödvändigt skapar en klass av politiker med speciella intressen, som ofta stå i strid med folkets.

Förutsättande till och med det bästa, den utopiska hypotesen, att den valda kåren kan representera majoritetens vilja, kunna vi dock icke tillerkänna denna majoritet rätt att påtvinga minoriteten sin vilja medelst lagbestämmelser, det vill säga medelst det brutala våldet.

Förkasta vi därför all organisation, all samverkan, fördelning och tilldelning av funktioner?

Ingalunda. Vi förstå det civila livets i nveklade sammansättning och tänka icke avstå från någon av civilisationens fördelar, men vi vilja att allt, även de nödvändiga inskränkningarna i friheten, skola vara resultat av fri överenskommelse. Viljan hos några får icke våldföras av andras makt men väl modereras av nödvändigheten att alla komma till förståelse med varandra, såväl som av naturlagar, som äro oavhängiga av den mänskliga viljan.

Den fria viljans idé synes förskräcka socialdemokraterna. Men är det icke alltid viljan, som är det avgörande för allt det, som är beroende av människorna? Men varför då hellre någras vilja än andras vilja? Och vad är det som skall avgöra, att den eller den viljan skall ha rätten att vara den bestämmande? Den brutala makten? Att en del lyckats att tillförsäkra sig en tillräckligt stark poliskår?

Vi tro, att man skall kunna komma överens och skapa en bättre form för samhällslivet, men endast då ingen kan påtvinga andra sin vilja genom fysisk makt; och var och en har då, driven av nödvändigheten själv såväl som under impulser från en broderlig anda, att söka förlika sina egna önskningar med de andras. En skollärare - tillåt mig detta exempel - som har rätt att slå sina elever och göra sig åtlydd med käppen, har icke längre något intellektuellt arbete att utföra för att lära sig förstå mentaliteten hos de barn, som blivit honom anförtrodda. En lärare däremot, som icke kan eller icke vill slå sina barn, försöker göra sig avhållen och lyckas.

Vi äro kommunister, men förkastar all kommunism, som påtvingas med polissablar. En sådan kommunism icke blott kränker den frihet, som är oss dyrbar, den kan heller icke åstadkomma några goda resultat till följd

av en bristande vänskaplig medvärkan från massornas sida, och kan endast räkna på byråkraternas sterila och skadliga verksamhet. Till slut måste den leda till en antikommunistisk revolt, som på grund av förhållandena medför risken att sluta i en restaurering av det borgerliga våldet.

Är denna skillnad i anarkisternas och socialdemokraternas program tillräcklig för att göra dem till fiender dagen efter revolutionen, och skall den driva anarkisterna, som antagligen äro i minoritet, att förbereda en ny revolutionär resning mot socialdemokraterna?

Icke med nödvändighet.

Anarkismen kan icke, som vi så ofta betonat, förvärligas genom makt, och vi varken kunna eller vilja påtvinga andra vår åskådning utan att upphöra att vara anarkister. Men vi anarkister vilja leva anarkistiskt så långt, som de yttre omständigheterna och vår egen förmåga tillåter oss det.

Om socialdemokraterna tillerkänna oss frihet att propagera, att organisera, att experimentera och icke genom våld söka tvinga oss att lyda deras lagar, när vi förstå att leva utan dem - då finns det ingen anledning till våldsam konflikt.

När en gång friheten väl blivit erövrad och alla tillerkänts rätt att disponera över produktionsmedel, så räkna vi på seger för anarkismen utelsutande på grund av våra idéers överlägsenhet. Och under tiden kunna vi alla tävla, var och en med sin metod och till allas bästa.

Skulle däremot de regerande socialdemokraterna vilja med polismakt underkasta de gensträviga sitt välde, då - *blir det kamp!*

Det Anarkistiska Biblioteket

Errico Malatesta
Anarkister och socialdemokrater
1920

Röda Fanor - Tidskrift för den fria kommunismen #1 1920

www.anarkistiskabiblioteket.se